

Mennesker, der her er Tale om, staar 100,000 Familier — maaske mange flere — som mangle det nødvendige til et tarveligt Livsophold til Slægtens Opdragelse, til Helbredelse for de syge og til Underhold for Børnene. Disse faa Mennesker er det altsaa, som en Inddragelse af Godserne vilde berøre. Men den vil alligevel ikke berøre dem saaledes, at de komme til i mindste Maade at bytte Rolle med de 100,000 Familier, jeg har nævnt. For mange af disse 100 Mennesker have ved Siden af stor privat Ejendom, og selv om man vilde indrømme dem en ret rigelig Forsørgelse for Resten af deres Levetid, vilde det ikke i synderlig Grad bebyrde Samfundet at give dem det. For Klostrenes Vedkommende mener jeg, at Damerne kunde faa deres Indskud med Renter tilbage, eller man kunde simpelthen lade Forpligtelserne løbe ud. Men for ufødte Slægter kunne vi ikke sørge. Fundatserne kunne straks forandres, Lovgivningsmagten maa selvfølgelig her træde i Enevoldskongernes Sted og optage Stiftelsernes Budgetter paa Finansloven, ligesom vi f. Eks. have optaget Sorø Akademis Budget paa Finansloven. Og det skal da vise sig, at her alt i alt er en vældig Rigdomsmasse at lovgive om, og siger jeg, lovgive om saaledes, som Kommissionen efter Granskning af hvert enkelt Gods og Fideikommis maatte tilraade. Her er mer end nok til Stede til en bedre Omsorg for de fattige, for de gamle og for Børnene. Her er Bygninger i Mængde til Sanatorier, til Stiftelser, til Alderdomshjem, Invalidehjem, Børnehjem o. s. v. Og her er Jord nok. Det er vore Forfædres Jord og vor egen Jord, og jeg mener, at det er en stor Uret mod Folket at udskrive ny Skatter, saalænge vi ikke røre ved alt dette Gods, for at faa det anvendt paa samfundsmæssig Maade.

Vi lave her paa Rigsdagen Husmands-lodder og ville derved bygge ny og selvstændige Hjem. Men det indrømmes aabenbart, at det ofte er daarlig og dyr Jord, disse ny Statshusmænd faa. Det hørte vi for et Aar siden under Behandlingen af Lovforslaget om Jords Udstykning, det hørte vi fra Regeringspartiets egne Taleres Side. Nuvel, saa siger jeg: Her er Jord i Mængde! Lad os inddrage den, det er vor Ret og tillige vor Pligt. Naar vi gøre det, gøre vi kun en gammel Uret god igen. Lad disse Herregaards-jorder komme under rationel Behandling, det ere de ikke alle Steder. Paa mange af Godserne udlægges store Arealer til Græsgange, til Faarejorder, til Jagt osv.

Men lad dem kun komme under rationel Behandling, saa skal det nok mærkes ved mere Arbejde og stigende Velstand, ikke alene paa Landet, men ogsaa i Byerne, som i væsentlig Grad skulle leve af Omsætningen, der altid vil stige ved den forøgede Udbytte af Jorderne, naar 100,000 flittige og selvstændige Husmænd afløse de 70 store Godsejere. Jeg vil i denne Forbindelse tilføje, at ligesom der er Mennesker nok her i Landet, der trænge til Jord, saaledes er der ogsaa megen Jord, der trænger til Mennesker, og megen af denne Jord ligger ude paa disse Godser.

Jeg vil slutte med at sige, som der her i Tinget er sagt om et andet stort Spørgsmaal, Valgretten: Der er Magt i denne Sag. Jeg skal tilføje, at denne Sag i Virkeligheden bærer Sejrens Mærke paa sin Pande, thi den bæres frem af en ægte Kærlighed til vort Folk og vort Land. Og blandt dem, der ville bære den frem nu og i de Tider, der komme, vil være de 100,000 af Smaafolk ude fra Hytterne. Digteren Christian Richardt siger i et af sine smukke Digte, hvor han taler om Danmark — dette fagre Land, som er vort —, at

Maalt med Verden er det lille,
Derfor ingen Plet at spille,
Maalt med Hjertet er det stort,
Der er Danmarks Saga gjort.

Ja, dette Land er vort, det tilhører Folket og ikke nogle faa adelige Slægter, og her er, som Richardt siger, i Virkeligheden ingen Plet at spille. Vort Land blev lille, men det kan blive stort, naar det maales med Hjertet, det vil sige, naar den gode Villie er til Stede hos Landets Lovgivere. Her er Rigdom, Nationalformue nok her i Landet, saa ingen, der vil og kan arbejde, behøver at lide Nød. Derfor, giv os lige Adgang til Jord og Arbejdsmidler, giv os lige Adgang til Samfundets Goder! Ingen behøver da at lide timelig Nød, saa kunne alle Munde mættes, saa kunne alle gaa ordentlig klædt, alle bo i gode Boliger, de syge, gamle og Børnene hjælpes. Vi have i dette rige Land, siger jeg, Evnen hertil, Evnen til at gennemføre det, naar blot Villien er der, og det er denne den gode Villies Politik, jeg paakalder, idet jeg beder det høje Ting vedtage det foreliggende Forslag ved en velvillig og hurtig Behandling.

Justitsministeren (Alberti): Naar det foreliggende Forslag har ligget paa det høje Tings Bord under tre Rigsdagssam-